

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 15. МАРТА 1879.

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази свака о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 и, месечно. — Претплатата се шаље Корнелу Јовановићу, који се из љубави према позоришту пријепо да разашље овај лист.

УСПОМЕНА НА ПОКОЈНОГ ПРИЈАТЕЉА.

V.

(Настарак.)

Марија.

Ништа?

Зар то није умрет', свиснути од јада,
Гледећ' како са мном поступате сада?

Милан.

Опростите, ал' ја — заклињем се богу,
Из тог целог ништа разумет' не могу!

Марија (с афектацијом).

То је смртни удар, што сте м' могли дати,
Не разумет' ништа?... Е, сад ћете знати! (За себе.)
Ако то одржи, тад' сам уверена,
Да му ј' преко свега најмилија жена. (Гласно.)
Зар то нису јади, млада, лепа бити,
Па без ике наде другога љубити!
Газећ' женска стида, ломећ' гордост моју,
Просјачити клечећ' срце, љубав твоју?...
Ох! камена стено! рећи се не море,
У мојима грудима, какав пламен горе!

Милан.

Опростите — ма већ сад ће дванаест бити,
Па ја...

Марија (тужно).

Знам већ, знам ја — жени вам се хити!
Ох! проклета жено, што ми драгог оте,
Зар се пустахинко не плашиш грехоте?
Ал' тако ми бога, док узбуде мене...

Милан.

Ако бога знате, манте ми се жене!
Јер кад за њу чујем — да ме враг однесе,
Кожа ми се јежи, душа ми се тресе!

Марија (изненађена и забуњена).

Шта? Шта? Шта, сте рекли?

Милан (не слушајући).

Еј, да камо среће,
Ка' што лежи болна, да се дигнут' не ће!

Марија (сва дрхнући).

Шта?...

Милан (не слушајући).

Срце би моје, да те куге није,
Пред свим светом љубљо, што сад љубећ крије!

(Пренутак)

Ма опрост'те, морам сад вас оставити,
Јере ми се хити драгу загрлiti,
А кад драга чека с осмехом на усти,
Спора су и крила соколова пусти.
Слуга сам понизан!

Појава трећа.

Марија (скинувша маску).

Шта? Шта се то збило?
Је ли то на јави, или ми се снило?
Он да другу љуби?... Ох, боже! Ох, боже!
Та је љ' то могуће, да љ' то бити може?...
(Жалосно)

Аох, клете шале — заслепи ми очи,
Само да још боље видим у слепоћи!

(Пренутак се на једарел)

Ма што да ја јадам? Аох, луде мене!
К'о да с' због тог икад јадовале жене!
Зар ја нисам лепа, зар сам мртва веће?
Зар се и за мене нико наћи не ће?
Јоште има жена толико памети,
Да се ка' што треба знаде да освети;
Осветићу се, бо'ме, та жена сам зато,
А освета ј' лепа: љубазника јато!

Толико је само изведена та шаљива игра,
којој је предмет тако занимљив, да је заиста достојан обраде.

Вредно ће бити саопштити овде и почетак
тренећег комада. Исти је за нас у толико интересантан,
што тај посао спада још у раније доба
ћаковања костионог на гимназији.

Ево тога почетка:

Чим први.

Појава прва.

(Сокак. Драгомир сам).

Драгомир.

После тол'ко труда, после тол'ко зноја,
Нађох те најисле, голубице моја!
Ма где су те муке, што трпио не би,
Само да је можно ближе бити теби?
Утеха је за ме, ако ништа више,
Да бар сада знадем: овде она диште!
Лаком ногом шеће испод тога крова,
Тихи санак спава иза тих зидова.
Утеха је за ме, јер ћу барем моћи
Њојзи ближе бити по дану и ноћи,

Вребати тренутка — сретнога за мене,
Да отвори прозор и кроз њега глене,
А поглед ће њезин, лутајући свуде,
Видети и мене како стојим туде.
Љубави ће мојој тада лакше бити,
Јер ће рајски поглед учит' ме трпити.
Ма зашт' трпиг' само, зашт' губити наде
Док још капи крви у мени имаде?
И ако је веће другом обречена,
Још венчана није, јоште није жена.
Само да се мени у кућу увући,
Па ћу ласно после с душманом се тући.
Ма у кућу како? Ко би ми то рек'о,
Тај би ми за цело — ма, ист! иде неко!

(Наставиће се.)

ЖИСТИЋИ

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРНИШТЕ:

(„Две сиротице“, драма у 8 слика а 6 чинова, од Џона Оксенфорда, превео Сава Петровић.) (Свршетак.)

Најори, које је Фрошарева на сироту Лујзу зарад свога Јака и себе наметала и триала, већ као да укидоше животну снагу нежном млађаном цветку. У седмој сцени састајемо се са Лујзом, изнемоглом, болном и преобозном, где се у пркос свима грозним претњама и Фрошаркиним и Јаковим одлучно са оно мало још преостале снаге противи, да даље служи за извор дохотку других. Не плаши се више ни оног снажног резедија, што га је Фрошарка досад у таквим случајевима са особитим успехом употребљавала, на име мучења глађу. Лујза је резигновала. Џер је брани, но не само да јој тиме ништа не користи, него и себи квара наноси, јер се излаже братољевом злостављању. Фрошарка затавара Лујзу у опробани „карцер“, у коме ће је глад и зима већ „укротити“. У то долази у тај „прљави храм модерног канibalизма“ Ханријета, којој труди пису остали јалови, јер је дозајала, где јој је сестра. Фрошарка не ће да зна у први мах ни за шта. Кад пак Ханријетино сестринско око нађе *sorgus delicti* у Лујзиној мајами, тада Фрошарка, до душе, признаје, али уједно на своје „просјачко поштење“ сведочи, да је неодољива тежња за изгубљеном сестром угасила живот нежном сирочету. На ту се вест Ханријета обезињује, нада о тле, а Фрошарка хити, да за овај кубурни случај иште савета и помоћи од свог по души на њу „изјунутог“ сина. Међу тим, изљда инстинктивно, силици Лујза по познатим степенцима, што воде у њено заточење, хоће да бежи — добри Џер издао јој је био, где је кључ од врата — наилази на бесвесну Ханријету, која се бути и познаје Лујзу. Из априхи излива иенсказане среће, жури се, да је спасе из тог „гроба живих“, но у тај мах ево и Фрошарке, која није узлуд свог љубимца тражила. Џер се нашао, да буде сведок грозном призору — не само сведок, но и братоубица, али уједно и — избавилац јадног, до последњег остатка животне снаге измученог слепог сирочета. Јак пада, Фрошарка нариче и косу с главе чупа, за својим љубимцем, а Ханријета води слепу Лујзу у

топла паруја њене мајке, грофице Лапијереве. Ханријета је своју најсветију дужност дакле испунила. Ко јој сад може кратити, да се одзове љубави шваљера Армаци? На очи млађане слепице пак благодатно уливиши сузе блаженства; доктор обећава усљед тога „златне куле.“ А Џер? — честити Џер, који је по нужди постао злочињци — шта је с њиме? Е, па као злочињац, који је штитећи најпре идол свој и за тим борме и саму своју главу морао прекардашти у средству обране, предаје се суду на милост и немилост. С њиме смо се ми растали са свим у пријатељском расположењу сприм њега. — Да ли му је и праведно строга Немезида иружила руку у знак помирења??

Приповетка је дакле свршена. Сад на среду са „неверним Томом“! Најире да га посматримо. Гле, и збиља, очи су му суве. По спољашњости дакле иштега, што би нама у хатар ишло; али га провидимо. Бадава се усилјава! Нек мете руку на срце, па нек призна, е су му с једне стране живци једва прекујили кобну кризу, а с друге пак стране, е не зна формално, где му је глава. Па то усљед овако бледог нацрта, у коме се чувало и бегало од сваке гласе, којом би се ичије мњење преокуновало! А шта мисли „неверни Тома“, како је тек нама било, кад смо рођеним очима својим морали гледати у свој ширини развитак горњих чинова, сваку и најмању фазу у њему — тих призору, што ти их ту има, од призора, који ти својом „дирњивошћу“ срце из темеља чујају, па по реду све до призора, који ти буде праведно гишање тих призору, тога чуда — читав спектрум набаџних сцена, које тек нека, да борме, врло слаба, веза једно за друго веже. Па онда ни више ни мање него осам слика — прилична доза. Па каквих слика, како „иацерски“ изведених — та највише се мазало оним тако званим бојама, што „дрече“ — слика, у којима је свака љијайса боје некако неспретно избрана, у којима о финијем нежнијем тену — та бар да га има код лица, које га заслужују, — ни разговора нема.

Одлучно одричемо „две сиротице“ сваку квалификацију за драму. Но не маримо најисле, нека се одржи на репертоару, кад већ мора бити неког ленка, којим ће се

замити тице, од којих су неке, што се укуса тиче, још жутољуне, а неке бомге сувишне маторке.

За случај, ако би се пред нас још који пут морала изнети табла са тих осам слика, замолили бисмо режију, да узме у руке палицу, па да те слике разлажући показује, иочевши са оним облигатним: „Hör, o Publicum, die grausame Geschichte, die ich dir mit Entsetzen nun berichte“ и т. д., да са том палицом мало живље размахује, како не би, делени нам души покрупне залогаје, телу нам кријила часове, који су му за одмор одређени. У мало те не дочекамо у храму Талијином онај час, који је хора за састанак аветињама и вамипирима. У тај смо час већ једном ногом узапли били, а „глуво доба“ није се за цело надало, да ће му солидна Талија хтети одузети владу, коју му и онако тобоже култура и напредни свет одузима.

Уз масивно оружје, којим су „Две спротице“ већ по себи наоружане, мислили су по свој прилици глумци и глумице, е ивије нужно с њихове стране даљег додатка, а да се може пропрти. Једино тим експедијентом кадри смо себи разложити околност, која је сведочила неку неспрему и несигурност, а та је околност оно спло запињање, спотињање, у коме је г. Марковић већ чинио, што се човечијој снази поверавати не да. Он је у томе све до краја остао први емисент и то не без велике борбе, јер у томе је имао тога вечера много такмичара. Према томе би се дакле о представи и о игри глумаца дало само релативно говорити; што је пак резативно, то је мање више половно, а о половноме није вредно ни говорити онде, где се с правом ишчекује што честито, што би ван саме ладне оцене заслужило и похвале. „Две спротице“ јесу до душе до зуба наоружане, али вада не би ипак биле тако охоле, да би одбиле снажних савезника. Не би, дабогме, јер сутра дан се с обе стране потписао савезнички уговор, а непријатељ је био тај други пут баш до ноге потучен — тако нас бар увераваху, јер сами не хтедосмо после прве побије, да се по други пут у борбу ушутамо.

Комад није у свој целини изнесен пред нас — ми бисмо га се, искрено да кажемо, и онако морали цабаји-сати — него је згодно срезан и скраћен — па ипак је остал дуг, предуг. Шта вели на то „неверни Тома“. Г.

(„Партија пикета“, „Шоља теја“. Шаљиве игре, свака у једној радњи) приказане су у четвртак 8. марта о. г.

Није како је мишљено, него како је субјено: „Наши робови“ су заказани, али су приказана горња два комада. Листа болесничка наших глумаца започела је са гђом Л. Хадићевом, а њој се припружило и г. Рајчевић. Због гђе Хадићеве позостадоше „Наши робови“. Ми се изненадисмо, кад примисмо позоришни лист, и у први мах захадисмо, што да нам се ускраћује уживање при представи „Наших робова“, и чисто нам неправо би, што баш сад да има болесних, што да се баш разболи чевачица Мадлен. Но се опет брзо повратисмо, кад прочитасмо, да ће се давати „Партија пикета“ и „Шоља теја“. Управа позоришна потрудила се, да доста достојно замени „Наши робове“. И доиста су оба комада са свим добра по склону путарњем, по вештом заплету и расплету, а особито други. Заплет је вештачки удешен и опет лако разумљив.

У „Партији пикета“ је доста чудновата синовљева оштротумност, кад успава оца, па га после заједно са Мерсијером увери, да је снивао само, како се посматрао са последњим.

Представљачи у овој глуми су стари познаници наши и одабране снаге позоришне друштине. Улога Ромиферијерева је веома тешка. Сирома је, али ипак поносит, охол на своје племство, осим тога до зла бога раздражљив старац. Да се све ово потпуно представи, треба све промислити добро, све мора бити у представљању спојено, иначе врећа и гледаоци буду нездовољни. Г. Ружић је приказивао Ромиферијера већ више пута, те му приказ иде тако лако, као да се шали са том тешком улогом. Особито је аристократска поноситост нашла доброг приказивача у г. Ружићу. Помирљиви и попустљиви трговац Мерсије имао је верна друга у особи г. Рајковића. И у једу и гњеву г. Рајковића видео си, да је Мерсије добра душа. Г. Марковић као Анатол задовољио је и нас и публику. Он је показао, да човек може окружло представити и оно, што није за њега. За г. Марковића ипак углађене улоге, али је он опет у „Партији пикета“ био благ и углађен љубавник. Осим свију имамо похвалити гђу Б. Хадићеву као Ружу, кћер трговца Мерсијера. Њој се ретко даје прилика, да излази у већим и бољим улогама, али она опет савесно изводи све. Као Ружа уверила нас је, да има и воље и дара. Њена игра пепала је са свим добро, све је било на месту. У овите „Партија пикета“ је приказана веома добро, и ми се радујемо, што у малом персоналу наше позоришне друштине има тако вредних и савесних чланова.

Представљачи у „Шољи теја“ такође су се показали и своје улоге вешто извели. Г. Марковић, као и у „Партији пикета“, био је слободнијега кретања, те је одмах привукao на себе више нашу пажњу. Гђа Рајковићка могла је показати спољне више претварања, могла је боље притајити намеру своју, да је рада уверити се, је ли јој доиста муж љубоморан; иначе је била добра. Г. Лукић као слуга био је нешто везан. Највише је заслужно г. Добриновић, да се проговори о његовом Камуфлеу. Камуфле је познатна личност, али опет за то игра главну улогу, јер се око његова бегања од кројача збило све, и он је средство и бароници и барону, да се увере о верности ванземеничији; али је Камуфле дошао у кућу баронову случајно, те за то и улази плашљиво у дворану и г. Добриновић је вешто ушао. Јасно се по њему видело, да ни сам не зна где је; и у овите плашњања његова у туђој кући била је као што треба. Понашање његово према графици и у овите држање, кад га она титулише графом Лобановим, мора му бити тако, како ће још боље и јасније приказати публици, да су му то све нове ствари, што сада чује, и да га јако збуњују. Као плашљивац и кукавица, кад га барон заокуни, прилично се показао, али још више страха не би згорег било. Међу тим, као настојник баронових добара, ионашао се према непознатом барону врло добро, тако исто и према слузи Јовану. Представљање му је имало окружине, особито је добро урадио, што се држао блажене средине: нити је претеривао, нити је био сувише млак. Г. Добриновић изазван је на крају „Шоље теја“ и тиме му је и позоришна публика показала, да је задовољна са његовом представом.

После свега овога велимо још једном, да су обе ове шаљиве игре достојно замениле позоришну игру „Наши робове“, коју ћемо сигурно имати срећу видити, чим не буде болест пре прека представљања..

С. М.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

39. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 28.

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 15. МАРТА 1879.

По други пут:

НАДИЈ РОЗОВИ.

Позоришна игра у 5. чинова, написао Сахер-Мазох, превео Сава Петровић.

ОСОБЕ:

Бароница Фаустина Левенбергова	С. Максимовићка.
Гроф Кальцов	Марковић.
Саломон, банкар, земаљски заступник	Рајковић.
Јудита, ћи му	М. Рајковићка.
Хазе, одветник, земаљски заступник	Јовановић.
Фани, жена му	Ј. Поповићева.
Маргарита, сестра му	*
Хорн, уредник „Напретка“	Лукић.
Пфотенхауер, творничар, земаљски заступник	Зорић.
Ханибал Молвиц, племић	Добриновић.
Бернард, лекар	Поповић.
Мадлена, певачица	Л. Хадићева.
Павао Урбан	Ружић.
Ана, собарица бароничина	Б. Хадићева.
Слагарски шегрт	Рајчевић.

Слуге. — Збива се у немачкој престоници.

У суботу 17. марта први пут: „Велико-варошки“. Шала у 4 чона, написао Ј. В. Швајцер, превео П. Ј. Мостић.

Умољавају се поштовани претплатници, да би први а сада већ и други део своје претплате изволели исплатити у трговини браће М. Поповића.

Улазнице могу се добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после по дне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.